

20.03.2014

POL-2014-1454

SISÄMINISTERIÖ

02.04.2014

INRIKESMINISTERIET

Sisäministeriö
Poliisiosasto

Sisäministeriön poliisiosaston lausuntopyyntö 19.2.2014

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain muuttamisesta

Sisäministeriön poliisiosasto on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain muuttamisesta.

Poliisihallitus on omaa lausunnonantoaan varten pyytänyt lausuntoa Suojelupoliisilta. Poliisihallitus yhtyy Suojelupoliisin lausuntoon, joka on tämän asiakirjan liitteenä.

Poliisihallitus pitää kannatettavina ja tärkeinä esityksen tavoitteita ilman huoltajaa maassa olevien turvapaikanhakijalasten säilöön ottamisen kieltämisestä sekä lapsen säilöön ottamista koskevan sääntelyn täsmentämistä, samoin kuin EU:n vastaanottodirektiivin kansallisen täytäntöönpanon edellyttämistä muutoksista. Poliisihallitus on saanut osallistua sääntelyn valmisteluun ja luonnoksessa esitetyt lainsäädäntömuutokset mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi ovat pääosin onnistuneita. Joidenkin esitetyn sääntelyn yksityiskohtien osalta Poliisihallitus kuitenkin esittää huomioita.

Ulkomaalaislain 118 §:n Ilmoittautumisvelvollisuus

Turvaamistoimena käytettävän ilmoittautumisvelvollisuuden osalta lakia ehdotetaan esityksessä muutettavaksi siten, että ulkomaalainen voitaisiin määrätä ilmoittautumaan määräajoin poliisiin tai rajatarkastusviranomaisen toimipisteen ohella myös vastaanottokeskuksessa.

Säädösmuutoksella on tarkoitus parantaa ilmoittautumisvelvollisuuden käytettävyyttä turvaamistoimena ja siten myös lisätä sen käyttöä. Edelleen mainittu mahdollisuus keventäisi turvaamistoimen ulkomaalaiselle aiheuttamaa rasitusta. Muutoksen tavoitteet ovat kannatettavat. Kyseenalaista on silti se, missä määrin esitetty muutos käytännössä tulee lisäämään ilmoittautumisvelvollisuuden käyttöä.

Aitojen ja käyttökelpoisten vaihtoehtojen luomiseksi säilöön ottamiselle Poliisihallitus esittää, että ulkomaalaislain 118 §:ää ainakin jossain määrin yhdenmukaistettaisiin pakkokeinolain (806/2011) 5 luvun 2 §:ssä tarkoitetun matkustuskiellon kanssa. Mainitun pykälän mukaisesti matkustuskieltopäätöksessä voidaan kieltoon määrätty velvoittaa 1) pysymään päätöksessä mainitulla paikkakunnalla tai alueella; 2) pysymään poissa tietyltä päätök-

sessä mainitulta alueelta tai olemaan liikkumatta siellä; 3) olemaan tiettyinä aikoina tavattavissa asunnossaan tai työpaikallaan; 4) ilmoittautumaan tiettyinä aikoina poliisille; 5) oleskelemaan laitoksessa tai sairaalassa, jossa hän ennestään on tai johon hänet otetaan.

Matkustuskiellon käytettävyys on todettu rikosprosessuaalisena pakkokeinona. Se sisältää huomattavasti esitetyn 118 §:n mukaista laajemman valikoiman verraten tehokkaita menetelmiä turvata esitetyn ulkomaalaislain 117 §:n mukaiset päämäärät. Kuitenkin matkustuskieltoon liitettävät velvoitteet ovat niiden kohteen kannalta ilman muuta huomattavasti vähemmän rajoittavia kuin säilöön ottaminen.

Ulkomaalaislain 123a §:n mukainen säilöön otetun sijoittaminen

Esitetyn ulkomaalaislain 123a §:n 4 momentissa säädettäisiin ulkomaalaislain nojalla säilöön otetun lapsen sijoittamisesta. Mainitun lainkohdan mukaisesti: "*Jos säilöön otettu ulkomaalainen on lapsi, hänet on aina sijoitettava säilöönottoyksikköön*"

Lainkohdasta ilmenevä tavoite on myös poliisin näkökulmasta ilman muuta hyväksyttävä ja tärkeä. Pääsäännön pitää ehdottomasti olla se, että säilöön otetut lapset sijoitetaan säilöönottoyksikköön. Missään olosuhteissa säilöön otettua lasta ei saisi säilyttää poliisin tiloissa kuin hyvin lyhyen aikaa poikkeuksellisten edellytysten johdosta.

Esitetty ulkomaalaislain 123a §:n 4 momentin muotoilu on kuitenkin liian ehdoton. Siitä, että säilöön otettua alaikäistä ei saisi missään olosuhteissa tilapäisestikään sijoittaa poliisin tiloihin, aiheutuisi poliisitoiminnan kannalta kestättömiä tilanteita. Vaikka lasten säilöön ottamisen edellytykset uuden sääntelyn myötä edelleen tiukkenevat ja vaikka poliisin selkeä tahtotila on välttää mahdollisimman pitkälle ulkomaalaislain nojalla tapahtuvaa alaikäisten säilöön ottamista, tulee silti jatkossakin olemaan olosuhteiltaan hyvin vaihtelevia tilanteita, joissa poliisi joutuu tekemään lapsen säilöön ottamista koskevan päätöksen ulkomaalaislain nojalla. Säilöönottokapasiteetin tulevasta lisäämisestä huolimatta säilöönottoyksiköitä on jatkossakin valtakunnassa vain kaksi ja niiden tilat ovat hyvin rajatut.

Poliisin on mahdotonta ennalta suunnitella sitä missä ja milloin alaikäisen säilöön ottamista koskeva päätös tulee välttämättömäksi tehdä. Jotta alaikäinen voitaisiin kaikissa tilanteissa sijoittaa säilöönottoyksikköön, edellyttää tämä miltei poikkeuksetta työläitä käytännön järjestelyjä. Tällaisia ovat ainakin sijoituspaikan järjestäminen säilöönottoyksikköön sekä ennen kaikkea tarvittavan kuljetuksen järjestäminen säilöönottoyksikköön. Tämä on sinänsä hyväksyttävä seuraus sen tärkeän päämäärän toteuttamiseksi, että lapsia ei säilytetä poliisin pidätettyjen tiloissa. Kuitenkin säilöön otettu lapsi olisi sijoitettava jonnekin myös siksi ajaksi, kun kuljetuksen ja sijoittamisen edellyttämät järjestelyt toteutetaan. Poliisitoiminnan kannalta on keskeinen ajatus, että joillakin alueilla ainoa poliisipartio lähtisi välittömästi säilöön ottamisen tapahduttua kuljettamaan säilöön otettuja mahdollisesti valtion toisella puolella sijaitsevaan säilöönottoyksikköön.

Tästä syystä Poliisihallitus esittää, että esityksen mukaista ulkomaalaislain 123a §:n 4 momenttia muutettaisiin seuraavalla tavalla:

Jos säilöön otettu on lapsi, edellä 2 tai 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa hänet voidaan sijoittaa poliisin tai rajavartiolaitoksen pidätystiloihin enintään 24 tunniksi.

Tämän lisäksi tulisi säätää uusi 5 momentti, joka olisi seuraavanlainen:

Ilman huoltajaa oleva säilöön otettu lapsi on aina sijoitettava säilöönottoyksikköön.

Videoneuvottelun käyttäminen säilöön ottamisen tuomioistuinkäsittelyssä

Lausunnolla olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi lähdetään siitä, että videoneuvottelua käytettäisiin vain säilöön ottamisen jatkamista koskevassa oikeudenkäynnissä (ulkomaalaislain 128 §). Poliisihallitus ei näe kuitenkaan estettä sille, että videoneuvottelu olisi mahdollinen jo ensimmäisessä ulkomaalaisen säilöön ottamista koskevassa tuomioistuinkäsittelyssä. Tällainen lainsäädännöllinen ratkaisu on tuoreessa pakkokeinolaissa (806/2011) tehty vangitsemisoikeudenkäyntien kohdalla. Poliisihallitus ei näe että ulkomaalaislain nojalla säilöön otetun oikeussuojan tarve olisi tässä suhteessa erilainen kuin rikosasian epäillyn. Joka tapauksessa tuomioistuin harkitsee näissä tilanteissa edellyttävätkö oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset henkilökohtaista läsnäoloa.

Poliisihallituksen näkemys on, että videoneuvottelumahdollisuudesta tulisi siten säätää ulkomaalaislain 125 §:n yhteydessä samalla tavoin kuin pakkokeinolain 3 luvun 6 §:n 4 momentissa. Uudelleenkäsittelyä koskevaan ulkomaalaislain 128 §:ään tulisi ottaa videoneuvottelua koskeva kirjaus, joka vastaisi pakkokeinolain 3 luvun 15 §:n 4 momenttia. Tällainen ratkaisu olisi kaikkien osapuolien edun, perus- ja ihmisoikeuksien sekä lainsäädännön johdonmukaisuuden kannalta perusteltu.

Poliisijohtajan sijainen
Poliisiylitarkastaja

Anne Aaltonen

Poliisitarkastaja

Matti Högman

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Aspo-asianhallintajärjestelmässä. Poliisihallitus 20.03.2014 klo 12.05. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Suojelupoliisin lausunto 17.3.2014

Jakelu

Sisäministeriö, Poliisiosasto

Poliisitarkastaja Joni Länsivuori, SM/PO

Tiedoksi

Poliisijohtaja Seppo Kolehmainen
Poliisiylitarkastaja Esko Kesti
Poliisitarkastaja Mia Poutanen
Poliisitarkastaja Jukka Hertell
Poliisitarkastaja Jussi Huhtela

Rihniemi Mikael POL POHA

Lähetäjä: Heikkola Heli POL SUPO
Lähetetty: 17. maaliskuuta 2014 15:47
Vastaanottaja: POL_VP_Poliisihallitus_kirjaamo; POL_VP_SUPO_kirjaamo
Kopio: Högman Matti POL POHA
Aihe: VS: JAKELU TIEDOKSI: POL-2014-1454 Lausuntopyyntö; Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta
Liitteet: lausunto ulkomaalaislain muutoksesta.pdf

Ohessa Suojelupoliisin lausunto alla mainittuun pyyntöön liittyen.

Ystävällisin terveisin,
Heli Heikkola

Lähetäjä: POL_VP_Poliisihallitus_poliisitoimintayksikkö
Lähetetty: 12. maaliskuuta 2014 14:48
Aihe: JAKELU TIEDOKSI: POL-2014-1454 Lausuntopyyntö; Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta

Poliisihallitus on lähettänyt tämän viestin 12.3.2014 14:48 ASPO-asianhallintajärjestelmästä.

Saate:
Poliisihallitus lähettää oheisen lausuntopyyntöön liitteineen, määräaika 18.3.2014 mennessä.

Ystävällisin terveisin Heli Saarinen

Asian tiedot:

Otsikko: HE eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain muuttamiseksi
Tunnus: POL-2014-1454
Valmistelija: Högman Matti POL POHA
Asiaryhmä: 03.00.01 Lausunnon antaminen säädösehdotuksista

Asiakirjan tiedot:

Otsikko: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta
Asiakirjatyyppe: Lausuntopyyntö
Päiväys: 12.03.2014

Asian tiedot:**Otsikko:** HE eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain muuttamiseksi**Tunnus:** POL-2014-1454**Valmistelija:** Högman Matti POL POHA**Asiaryhmä:** 03.00.01 Lausunnon antaminen säädösehdotuksista
Asiakirjan tiedot:**Otsikko:** Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain muuttamisesta**Asiakirjatyyppe:** Lausuntopyyntö**Päiväys:** 13.02.2014

Toimeksi vastaanottajat:
kirjaamo.supo@poliisi.fi

Tiedoksi vastaanottajat:

Heli.Heikkola@poliisi.fi

17.3.2014

Dnro 128/2014

Poliisihallitus
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 12.3.2014, dnro POL-2014-1454

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAEIKSI ULKOMAALAISLAIN SEKÄ SÄILÖÖN OTETTujen ULKOMAALAISTEN KOHTELUSTA JA SÄILÖÖNOTTOYKSIKÖSTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Poliisihallitus on pyytänyt Suojelupoliisilta lausuntoa otsikossa mainitusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jossa ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annettua lakia. Lausuntonaan Suojelupoliisi toteaa seuraavaa:

Suojelupoliisi pitää esitettyä ulkomaalaislain muutosta kannatettavana ja pitää erityisesti tärkeänä kansallisen turvallisuuden ottamista säilöönottoperusteeksi. Voimassa olevan ulkomaalaislain 121 §:n 1 mom. 3 kohdan mukaan säilöön ottamisen edellytyksenä voi olla perusteltu aihe olettaa, että ulkomaalainen syyllistyy Suomessa rikokseen. Ehdotetussa laissa säädettäisiin tältä osin, että säilöön ottaminen on mahdollista vasta, kun ulkomaalainen on syyllistynyt tai hänen epäillään syyllistyneen rikokseen. Näin ollen Suojelupoliisi ei voisi ehdotetun kohdan mukaan käyttää säilöön ottamista keskeisimmän tehtävänsä suorittamiseksi eli valtion turvallisuuteen kohdistuvien hankkeiden tai rikosten ennalta ehkäisemiseksi. Kuitenkin ehdotuksessa on esitetty uutta 121 §:n 1 mom. 6 kohtaa, jonka mukaan säilöön ottaminen olisi mahdollista, kun on perusteltua aiheutta olettaa, että ulkomaalainen muodostaa uhan kansalliselle turvallisuudelle. Suojelupoliisi pitääkin ensiarvoisen tärkeänä, että kyseinen mahdollisuus otetaan ulkomaalaislakiin.

Kuten hallituksen esityksen luonnoksessa on lausuttu, kansallisen turvallisuuden sisällyttäminen säilöönottooperusteena on perusteltua ja kannatettavaa. Suojelupoliisi katsoo, että ennakoimattoman turvallisuusuhan aiheuttava ulkomaalainen täytyy olla mahdollista ottaa säilöön ilman, että kyse on vielä niin konkreettisesta uhasta, että poliisilain tai pakkokeinolain mukaiset menettelyt tulevat kyseeseen. Suojelupoliisi katsoo, että vaikka tällä hetkellä esimerkiksi organisoituneen terrorismin uhka Suomea tai sen väestöä kohtaan on alhainen, voi tilanne muuttua nopeastikin ja tällaiseen turvallisuustilanteen muuttumiseen on perusteltua varautua erilaisten käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaan.

Säilöön ottaminen kansallisen turvallisuuden niin edellyttäessä on tärkeä mahdollisuus, jota kuitenkin käytettäisiin todennäköisesti hyvin harvoin. Säilöön ottamisen määrät eivät siten tulisi kasvamaan merkittävästi tällä perusteella. On kuitenkin perusteltua sisällyttää ulkomaalaislakiin EU:n vastaanottodirektiivin mahdollisuus ottaa säilöön ulkomaalainen tässä tarkoituksessa jo yhteisten eurooppalaisten käytäntöjen mahdollistamiseksi.

Suojelupoliisi esittää arvionaan, että säilöön ottaminen kansallisen turvallisuuden perusteella voisi tulla kyseeseen esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa Suojelupoliisi saisi tietoonsa, että ulkomaalainen on tulossa Suomeen tarkoituksenaan tehdä rikos terroristisessa tarkoituksessa tai tarkoituksenaan yllyttää sellaisen tekemiseen. Henkilö voitaisiin tällaisessa tapauksessa ottaa säilöön heti hänen saavuttuaan maahan sekä valmistella päätös maasta poistamisesta ja valmistella itse maasta poistaminen. Tällöin pystyttäisiin säilöön ottamalla estämään hänen syylistymisensä rikoksiin Suomessa sekä estämään ulkomaalaisen mahdollinen siirtyminen Suomen kautta muualle Schengen-alueelle tekemään rikoksia edellä mainitussa tarkoituksessa. Suojelupoliisi katsoo lisäksi, että tästäkin syystä on perusteltua säilyttää voimassa olevassa laissa oleva muotoilu, jonka mukaan säilöön ottaminen on mahdollista koskien kaikkia ulkomaalaisia eikä esimerkiksi ainoastaan kansainvälisen suojelun hakijoita. On syytä lopuksi todeta, että Suojelupoliisin käyttäessä mahdollisuutta ottaa säilöön ulkomaalainen kansallisen turvallisuuden perusteella, olisi ulkomaalaisella käytössään samat oikeusturvakeinot kuin muissakin säilöönoton perusteissa.

Suojelupoliisilla ei ole muilta osin toimialaansa liittyvää lausuttavaa luonoksesta hallituksen esitykseksi.

Apulaispäällikkö

Olli Kolstela

Ylitarkastaja

Heli Heikkola